

Zitting 1980–1981

15 475

Regelen met betrekking tot het afbreken van zwangerschap (Wet afbreking zwangerschap)

Nr. 37

DERDE NOTA VAN WIJZIGING

Ontvangen 16 december 1980

Artikel I van het wetsontwerp wordt als volgt gewijzigd:

A. Aan artikel 3 worden een vierde en vijfde lid toegevoegd, luidende:

4. De in het eerste lid bedoelde termijn wordt met een dag bekort indien de geneeskundige, bedoeld in het tweede lid, de vrouw drie dagen nadat zij zich tot hem had gewend, heeft medegedeeld, dat hij haar niet zal verwijzen.

5. In het geval, dat de geneeskundige de vrouw niet verwijst, stelt hij haar onverwijld een gedateerde schriftelijke kennisgeving daaromtrent ter hand, welke in elk geval het tijdstip vermeldt, waarop de vrouw zich tot hem had gewend.

B. Artikel 5 wordt gelezen:

Artikel 5

1. Bij algemene maatregel van bestuur worden eisen gesteld met betrekking tot hulpverlening en besluitvorming, welke erop zijn gericht te verzekeren dat iedere beslissing tot het afbreken van zwangerschap met zorgvuldigheid wordt genomen en alleen dan uitgevoerd, indien de noodsituatie van de vrouw deze onontkoombaar maakt.

2. Deze eisen strekken er met name toe te verzekeren:

a. dat de vrouw die het voornemen heeft tot afbreking van zwangerschap en zich met een daartoe strekkend verzoek tot de geneeskundige heeft gewend, wordt bijgestaan, in het bijzonder door het verstrekken van verantwoorde voorlichting over andere oplossingen van haar noodsituatie dan het afbreken van de zwangerschap;

b. dat de geneeskundige, indien de vrouw van oordeel is dat haar noodsituatie niet op andere wijze kan worden beëindigd, zich ervan vergewist dat de vrouw haar verzoek heeft gedaan en gehandhaafd in vrijwilligheid, na zorgvuldige overweging en in het besef van haar verantwoordelijkheid voor ongeboren leven en van de gevolgen voor haarzelf en de haren;

c. dat, onverminderd het bepaalde in artikel 20, de geneeskundige de behandeling slechts verricht indien deze op grond van zijn bevindingen verantwoord is te achten;

d. dat na afbreking van de zwangerschap een genoegzame nazorg voor de vrouw en de haren beschikbaar is, mede in de vorm van voorlichting over methoden ter voorkoming van ongewenste zwangerschap.

3. Het ziekenhuis of kliniek verkrijgt de vergunning indien aannemelijk is gemaakt dat aan de in de artikelen 5, eerste lid, of 6, eerste lid, bedoelde eisen zal worden voldaan.

C. Artikel 6 wordt als volgt gewijzigd:

1°. In het eerste lid, onder a, vervalt: «, en in het bestuur waarvan geen personen zitten die werkzaam zijn in de inrichting».

2°. In dat lid, onder b, wordt aan het slot toegevoegd: „, alsmede omtrent de samenstelling van het bestuur.

3°. Het tweede lid wordt gelezen:

2. De vergunning heeft slechts mede betrekking op afbreking in een kliniek van zwangerschappen die langer dan dertien weken hebben geduurd, indien aan daartoe bij de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in het eerste lid, onder b en c, te stellen nadere eisen van medische en verpleegkundige aard is voldaan.

D. In de artikelen 7 en 8, eerste lid, vervalt: «, als bedoeld in de artikelen 2 of 6, tweede lid,».

E. In artikel 15 wordt in plaats van : «een kliniek als bedoeld in artikel 6, tweede lid,» gelezen: een kliniek ten aanzien waarvan aan artikel 6, tweede lid, is voldaan.

F. In artikel 16, eerste lid, vervalt: «hechtenis van ten hoogste een jaar of».

G. In artikel 17 wordt in plaats van: «de artikelen 2 en 6, tweede lid» gelezen: artikel 2.

H. In artikel 20 wordt:

1°. onder vernummering van het bestaande tweede lid tot derde lid een nieuw tweede lid ingevoegd, luidende:

2. Indien de geneeskundige gemoedsbezwaren koestert tegen het verrichten of doen verrichten van de behandeling, stelt hij de vrouw onverwijld nadat zij zich tot hem heeft gewend, daarvan in kennis.;

2°. in het derde lid (nieuw) in plaats van «vorige lid» gelezen: eerste lid.

Artikel V van het wetsontwerp wordt als volgt gewijzigd:

A. In de aanhef van het eerste lid vervalt: «, onderscheidenlijk artikel 6, tweede lid,».

B. In het eerste lid, onder 1°, vervalt: «of artikel 6, tweede lid,» en «als bedoeld in die artikelen».

Toelichting

Artikel I

Ad A

Indien de beraadtermijn van drie dagen, genoemd in artikel 3, derde lid, ten volle wordt benut, en de desbetreffende arts vervolgens niet verwijst, leidt de cumulatie van dat tijdsverloop en de beraadtermijn van artikel 3, eerste lid, tot een voor het onderhavige geval ongewenst lange tijdsduur. Het nieuwe vierde lid schrijft daarom voor, dat in dat geval de beraadtermijn van artikel 3, eerste lid, met een dag wordt bekort. Ten einde twijfel uit te sluiten, of dit geval zich voordoet, schrijft het nieuwe vijfde lid voor, dat de arts in geval van niet verwijzing de vrouw een schriftelijke kennisgeving daaromtrent ter hand stelt, waaruit blijkt hoe lang hij zich heeft beraden.

Ad B

In het gewijzigde lid 1 wordt nu duidelijker beschreven het in de memorie van toelichting (blz. 9) weergegeven kader voor hulpverlening en besluitvorming, met als beheersende gezichtspunten dat aan vrouwen, die zich tengevolge van een ongewenste zwangerschap in een noodsituatie bevinden, hulp moet worden verleend en dat afbreking van ongeboren menselijk leven een zo ernstige en ingrijpende maatregel is, dat ze alleen kan worden aanvaard, indien de nood van de vrouw haar onontkoombaar maakt.

Met de wijziging van lid 2 wordt beoogd vast te stellen dat de beslissing tot de ingreep wordt genomen door vrouw en arts gezamenlijk, ieder in eigen verantwoordelijkheid. Daarbij kan de arts niet de verantwoordelijkheid van de vrouw overnemen door als het ware op haar stoel te gaan zitten, noch kan de vrouw de eigen verantwoordelijkheid van de arts wegnemen.

De onderdelen a en d (oud c), die ongewijzigd zijn, betreffen vooral de hulpverlening aan de vrouw, de onderdelen b en c (nieuw) gaan nader in op de besluitvorming.

Met het gestelde onder b wordt verduidelijkt dat, wanneer de vrouw bij haar mening blijft dat haar noodsituatie niet op andere wijze dan door een abortus kan worden beëindigd, de arts zich ervan dient te vergewissen dat dit oordeel van de vrouw waartoe zij op grond van haar verantwoordelijkheid is gekomen – welke ook de arts niet van haar kan overnemen – tot stand is gekomen op de verder onder b weergegeven wijze.

Ten slotte moet volgens onderdeel c de arts in eigen verantwoordelijkheid alle hem ter kennis gekomen omstandigheden betrekken in de eigen oordeelsvorming met betrekking tot de vraag of de ingreep al dan niet verantwoord is te achten; het oordeel van de vrouw moet daarbij zwaar meewegen, zonder dat de geneeskundige zich met een beroep op het enkele feit dat de vrouw de zwangerschapsafbreking wenst, aan zijn eigen verantwoordelijkheid kan onttrekken.

Ad C, D, E en G

Door de wijziging onder C, 1°, vervalt de eis dat in het bestuur van de kliniek geen personen mogen zitten, die werkzaam zijn in de inrichting. Deze wijziging moet worden gelezen in samenhang met de wijziging onder C, 2°. Die laatste wijziging houdt in dat bij algemene maatregel van bestuur eisen zullen worden gesteld omtrent de samenstelling van het bestuur van de kliniek.

In afwachting van de uitkomsten van de gedachtenwisseling over het regeringsstandpunt inzake het rapport-Van der Burg, zal bij de maatregel worden bepaald dat in het bestuur van een kliniek geen personeelsleden mogen worden opgenomen. Te zijner tijd zal dan een heroverweging op dit punt plaatsvinden.

Uiteraard zal hierover ook het advies van de Centrale Raad voor de Volksgezondheid worden gevraagd.

Door de wijziging onder C, 3°, vervalt de bijzondere vergunning voor klinieken waar zwangerschappen van boven de dertien weken worden afgebroken.

In plaats daarvan wordt voorzien dat in de algemene maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 6, eerste lid, onder b en c, nadere – zwaardere – eisen van medische en verpleegkundige aard worden gesteld voor dergelijke klinieken.

Over die eisen zullen in het kader van de voorbereiding van de algemene maatregel van bestuur de daarvoor in aanmerking komende adviesorganen worden gehoord.

De aard en inhoud van die eisen kunnen dan worden gezien nadat die adviezen beschikbaar zijn. Overigens zij nog gewezen op artikel 13, dat beoogt parlementaire controle op de algemene maatregel van bestuur, voordat deze in werking treedt, te vergemakkelijken.

De wijzigingen onder D, E en G vloeien voort uit het vervallen van de speciale vergunning van artikel 6, tweede lid (oud), en zijn van technisch-redactionele aard.

Ad F

De bedreiging met vrijheidsstraf in deze bepaling is geschrapt.

Ad G

Artikel 20 heeft betrekking op een ieder die gemoedsbezwaren heeft tegen abortus provocatus in het algemeen of in bepaalde categorieën van gevallen. Wie in een zodanige positie verkeert is niet verplicht een behandeling, gericht op het afbreken van zwangerschap, te geven of daaraan medewerking te verlenen, wanneer dat met die gemoedsbezwaren in strijd zou zijn.

Het nieuwe tweede lid verplicht de verwijzende of behandelende arts de vrouw van het bestaan van zijn bezwaren onverwijld, nadat zij zich tot hem heeft gewend, in kennis te stellen.

Het gaat hier dus om gevallen waarin door de gemoedsbezwaren van de arts de situatie van beraad tussen vrouw en arts, waarop artikel 5 het oog heeft, niet kan ontstaan.

Een weigering van de arts om op grond van zijn bevindingen bij zulk beraad zijn medewerking te verlenen omdat, zoals het thans bij deze nota van wijziging in artikel 5 nieuw is geformuleerd, de afbreking van de zwangerschap in dat geval niet verantwoord is te achten, is dan ook niet gegrond op artikel 20. Van die weigering kan de arts de vrouw uiteraard eerst na afloop van dat beraad in kennis stellen.

Artikel V

De wijzigingen in dit artikel zijn eveneens technisch-redactionele gevolgen van het vervallen van de speciale vergunning van artikel 6, tweede lid.

De Minister van Volksgezondheid en Milieuhygiëne,
L. Ginjaar

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter